

بررسی رضایتمندی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان نسبت به رشته تحصیلی خود و برخی عوامل مرتبط با آن

زهرا فتاحی*

کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان

دکتر یدالله جوادی

استادیار، عضو هیات علمی گروه تربیتی دانشگاه شهید باهنر کرمان

دکتر نوذر نخعی

استادیار، عضو هیات علمی گروه پزشکی اجتماعی دانشگاه علوم پزشکی کرمان

زمینه: یکی از مهمترین مشکلات بهداشتی کشور بیماری های دهان و دندان می باشد، لذا تربیت دندانپزشکانی کارآمد، متعهد و علاقمند از اولویت های آموزشی وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی می باشد. توجه به چگونگی تربیت نیروی انسانی مورد نیاز جهت اداره و انجام خدمات بهداشتی - درمانی در جامعه از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد.

هدف: این مطالعه به منظور تعیین رضایتمندی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان نسبت به رشته تحصیلی خود و برخی عوامل مرتبط با آن صورت گرفت.

روش کار: این بررسی مطالعه ای توصیفی - مقطعی است که جامعه آن را دانشجویان رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان تشکیل می دادند. جهت گردآوری داده ها از پرسش نامه پژوهشگر - ساخته که با استفاده از منابع معتبر علمی تهیه شده بود، استفاده گردید. داده ها با استفاده از آزمون من ویتنی یو و ضریب همبستگی اسپیرمن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: نتایج نشان داد ۵۵/۷٪ دانشجویان مذکر و بقیه مؤنث بودند. ۷۴/۳٪ از دانشجویان میزان علاقه فعلی به رشته تحصیلی خود را زیاد یا خیلی زیاد، ۱۷/۱٪ متوسط و بقیه کم یا خیلی کم مطرح کردند. در مورد رضایتمندی تنها ۸/۶٪ زیاد به انصراف از تحصیل فکر می کردند و اغلب آنها تمایل به انتخاب رشته را در صورت شرکت مجدد در کنکور (۷۵/۷٪) اظهار داشتند. از بین عوامل مرتبط با رضایتمندی عواملی که بیشترین تأثیر را داشتند (خیلی زیاد و زیاد) مربوط به "امکان خدمت به مردم و جامعه" (۷۶٪)، "موقعیت اجتماعی مناسب" (۶۵/۷٪) و "علاقه به رشته قبل از انتخاب آن" (۶۵/۶٪) بود.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که اکثر دانشجویان دندانپزشکی به رشته تحصیلی خود علاقه داشته و با قرار گرفتن در بطن این رشته نه تنها علاقه شان کمتر نشده بلکه علاقه مندتر شدند. از آنجا که یکی از عوامل مهم در آموزش، داشتن علاقه و رضایت از رشته تحصیلی است، توجه به این موضوع باید در صدر اولویت های برنامه ریزی آموزشی قرار گیرد.

کلید واژه ها: دانشجوی دندانپزشکی، رشته تحصیلی، رضایت شخصی

* نویسنده مسئول: کرمان، بلوار جمهوری اسلامی، معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی • تلفن: ۲۱۱۳۰۲۴
• Email: zahrafattahi@yahoo.ca

مقدمه

ناتوانی در مراقبت از بیماران به طور قابل ملاحظه‌ای با عدم رضایتمندی از شغل همراه است و این ارتباط در دستیابی به اهداف تصمیم‌گیری در باره دسترسی به وجود یک منبع همیشگی مراقبت و کیفیت تأثیرگذار است (۴).

دانشجویان به عنوان یکی از ارکان اصلی دانشگاه پیکره اصلی سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف جامعه را در آینده تشکیل می‌دهند، نگرش و رضایتمندی آنان از رشته تحصیلی خود عامل موثری جهت ایجاد انگیزش و حفظ ارتقاء کیفیت آموزش می‌باشد (۵).

در تحقیقاتی که در اکثر دانشگاه‌ها در این زمینه انجام شده است، دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی نگرش نسبتاً خوبی به رشته تحصیلی خود داشته و میزان علاقه آنان بالا بوده و اذعان داشته اند که با شناخت و علاقه کافی این رشته را انتخاب کرده و موقعیت اجتماعی مناسب و انگیزه‌های معنوی از عوامل انتخاب این رشته بوده‌اند، ولی نگرش آنان نسبت به آینده شغلی زیاد مناسب نبوده است (۶،۷،۸،۹).

از آنجایی که چنین مطالعاتی، در دانشجویان دندانپزشکی به ندرت انجام شده است، و با توجه به اهمیت نگرش و رضایتمندی به عنوان عوامل مهم در یادگیری و کسب مهارت و موفقیت دانشجویان این مطالعه با هدف تعیین میزان رضایتمندی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان نسبت به رشته تحصیلی خود صورت گرفت.

روش کار

این بررسی مطالعه‌ای توصیفی - مقطعی است که در نیمسال دوم سال تحصیلی ۷۹-۱۳۷۸ به منظور تعیین

از آنجا که تأمین و حفظ سلامت افراد جامعه نقش ویژه‌ای در توسعه اقتصادی، اجتماعی جوامع داشته و ارتقاء کیفیت خدمات بهداشتی - درمانی از فاکتورهای مهم در توسعه یافتگی کشور محسوب می‌شود، توجه به چگونگی تربیت نیروی انسانی مورد نیاز جهت اداره و انجام خدمات بهداشتی و درمانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. این موضوع در مورد نیروی انسانی ارائه خدمات دندانپزشکی نیز صادق است، زیرا یکی از مهمترین مشکلات بهداشتی کشور بیماری‌های دهان و دندان می‌باشد، لذا تربیت دندانپزشکانی کارآمد، متعهد و علاقمند از اولویت‌های آموزشی این وزارتخانه می‌باشد (۱).

برنامه‌ریزی و تربیت نیروی انسانی به خودی خود سبب بهبود مراقبت‌های بهداشتی نمی‌شود و نیازمند مدیریت صحیح هستند. به عبارت دیگر باید با فراهم نمودن شرایط شغلی مناسب سبب تقویت انگیزه، ایجاد رضایت شغلی و بهبود کارکرد نیروی انسانی بهداشتی شد (۲).

دانشکده‌های دندانپزشکی، به عنوان محیط یادگیری بایستی امکانات لازم را برای تغییرات مثبت و سازنده در نگرش دانشجویان فراهم آورند تا با تشویق و ایجاد رغبت بیشتر، یادگیری پایدار و مستمر گردد. برای ایجاد تغییرات سازنده وجود اطلاعات تو صیفی در مورد وضع موجود و اطلاع در مورد نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی خود ضروری است. با استفاده از این اطلاعات می‌توان با تقویت عوامل مثبت و اصلاح عوامل منفی زمینه رضایت هر چه بیشتر دانشجویان را نسبت به رشته تحصیلی فراهم آورد (۳).

مطالعه را افراد مجرد تشکیل می دادند. در پاسخ به سؤال "میزان علاقه فعلی به رشته"، ۷۴/۳٪ میزان علاقه خود را زیاد یا خیلی زیاد، ۱۷/۱٪ متوسط و بقیه کم یا خیلی کم بیان داشتند. در زمینه رضایتمندی ۵ عبارت مطرح شده بود.

از بین این سؤالات کمترین درصد انتخاب گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد به عبارت "فکر کردن در مورد انصراف از تحصیل" (۸/۶٪) اختصاص یافت که دارای بار منفی بود. در مورد ۴ عبارت دیگر که همه دارای جهت مثبت بودند از حداقل ۳۰٪ تا حداکثر ۶۲/۸٪ گزینه خیلی زیاد و زیاد را انتخاب کردند (جدول ۱). ضریب همبستگی اسپیرمن بین پاسخ به هر یک از سؤالات مربوط به حیطه رضایتمندی با میزان علاقه فعلی رشته محاسبه گردید. به جز مورد "بی تأثیر بودن مشکلات موجود بر علاقه به رشته تحصیلی"، در چهار مورد دیگر رابطه معنی داری به دست آمد. در مورد "فکر کردن در مورد انصراف از تحصیل" رابطه منفی ضعیف ($r = -0.3$, $P < 0.05$) و در سایر موارد ارتباط مثبت متوسط (از حداقل ۰/۵ تا حداکثر ۰/۶۷) به دست آمد.

در جدول ۲ عوامل مرتبط با رضایتمندی (شامل ۹ مورد) نشان داده شده است. بر اساس نتایج به دست آمده، عواملی که بیشترین تأثیر (خیلی زیاد و زیاد) را در رضایتمندی داشتند به ترتیب "امکان خدمت به مردم و جامعه" (۷۶٪)، "موقعیت اجتماعی مناسب" (۶۵/۷٪) و "علاقه به رشته قبل از انتخاب آن" (۶۵/۶٪) و کمترین عوامل، "نحوه آموزش" (۳۴/۱) و "شناخت رشته قبل از انتخاب آن" (۴۰٪) بودند (جدول ۲). ضریب همبستگی اسپیرمن بین نمره هر یک از عوامل مرتبط با رضایتمندی و میزان علاقه به رشته محاسبه گردید. به جز ارتباط با "آینده مناسب شغلی" ($r = 0.05$, $P < 0.001$)، "موقعیت

میزان رضایتمندی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان از رشته تحصیلی خود انجام گرفت. در زمان انجام پژوهش ۲۱۵ نفر دانشجوی دندانپزشکی مشغول به تحصیل بودند که از این تعداد ۱۶۹ نفر دانشجویانی بودند که بعد از دیپلم وارد این رشته شده و ۲۵ نفر آنها بعد از دوره دو ساله بهداشتکار دهان و دندان و استفاده از سهمیه این رشته مشغول به تحصیل بودند و ۲۱ نفر دانشجوی تکمیلی (انتقالی از خارج کشور)، که پرسش‌نامه بین ۱۶۹ نفر دانشجویان عادی که بعد از دیپلم وارد این رشته شده بودند توزیع در نهایت ۷۰ پرسش‌نامه تکمیل شده به پژوهشگر تحویل داده شد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسش‌نامه‌ای است پژوهشگر - ساخته (با استفاده از منابع معتبر علمی)، مشتمل بر دو بخش: بخش اول شامل سؤالات مرتبط با خصوصیات فردی (جنس، رشته تحصیلی، سال ورود به دانشگاه، وضعیت تأهل) و بخش دوم شامل ۱۵ سؤال که به روش پنج درجه‌ای لیکرت (از خیلی زیاد تا خیلی کم) طراحی گردید. ضریب روائی محتوای آن با نظرخواهی از صاحب‌نظران ۸۹/۲٪ تعیین گردید و برای سنجش پایایی ثبات درونی پرسش‌نامه از فرمول آلفا کرونباخ استفاده گردید که ضریب آلفا کرونباخ ۰/۷ به دست آمد.

جهت مقایسه نمرات حاصل از هر یک از پرسش‌های طرح شده در پرسش‌نامه بین دو گروه از آزمون من‌ویتنی‌یو و برای پی بردن به همبستگی بین برخی از سؤالات مورد نظر از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد.

یافته‌ها

از ۷۰ دانشجوی دندانپزشکی مورد مطالعه ۵۵/۷ درصد مرد و بقیه زن بودند و ۶۵/۷ درصد از جامعه مورد

خدمت به مردم" ($F=0.3, P<0.05$) در سایر موارد ارتباط معنی‌داری به دست نیامد.

اجتماعی مناسب" ($F=0.5, P<0.001$)، "علاقه به رشته قبل از انتخاب آن" ($F=0.4, P<0.0001$) و "امکان

جدول ۱: توزیع فراوانی نسبی پاسخ دانشجویان دندانپزشکی به عبارات مربوط به رضایتمندی از رشته تحصیلی

عنوان	پاسخ (درصد)	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
فکر کردن در مورد انصراف از تحصیل	۰	۲۷/۱	۸/۶	۱۰	۲۱/۴	۶۰
تشویق نزدیکان به انتخاب این رشته	۲۷/۱	۳۵/۷	۳۵/۷	۲۲/۹	۴/۳	۱۰
تمایل به انتخاب این رشته در صورت شرکت مجدد در کنکور	۵۴/۳	۲۴/۳	۲۱/۴	۱۲/۹	۰	۱۱/۴
افزایش علاقمندی به رشته تحصیلی بعد از ورود به دانشگاه	۲۴/۳	۳۱/۵	۳۱/۵	۲۵/۷	۱۷/۱	۱/۴
بی‌تأثیر بودن مشکلات موجود بر علاقه من به رشته تحصیلی	۱۷/۱	۱۲/۹	۱۲/۹	۲۴/۳	۲۵/۷	۲۰

جدول ۲: توزیع فراوانی نسبی پاسخ دانشجویان دندانپزشکی به عبارات مربوط به عوامل مرتبط با رضایتمندی

عنوان	پاسخ (درصد)	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
آینده مناسب شغلی	۱۸/۶	۲۲/۹	۴۲/۸	۲۰	۸/۶	۵/۷
موقعیت اجتماعی مناسب	۲۲/۹	۲۲/۹	۴۲/۸	۲۰	۸/۶	۵/۷
میزان درآمد و وضعیت اقتصادی	۸/۶	۲۲/۹	۴۲/۸	۲۰	۸/۶	۵/۷
امکان خدمت به مردم و جامعه	۲۸/۶	۲۲/۹	۴۷/۲	۲۱/۴	۱/۴	۱/۴
نحوه آموزش	۱۱/۴	۲۲/۹	۳۲/۸	۲۰	۱۲/۹	۱۲/۹
سطح علمی اساتید	۱۱/۴	۲۲/۹	۳۲/۸	۲۰	۱۲/۹	۱۲/۹
ویژگی‌های فردی و شخصیتی اساتید	۲۰	۲۲/۹	۳۲/۸	۲۰	۱۲/۹	۱۱/۴
شناخت رشته قبل از انتخاب آن	۱۲/۹	۲۲/۹	۳۲/۸	۲۰	۱۲/۹	۱۱/۴
علاقه به رشته قبل از انتخاب آن	۲۷/۱	۳۸/۵	۳۸/۵	۲۸/۶	۲/۹	۲/۹

بحث و نتیجه گیری

نیروی انسانی کارآمد و علاقمند و متعهد نقش اساسی در فراهم کردن سلامت فردی و اجتماعی یک جامعه بازی می‌کند، در غیر این صورت داشتن امکانات پیشرفته نیز جوابگوی مسایل بهداشتی و سلامت مردم نخواهد بود (۱۰).

آموزش دندانپزشکی همواره باید به تربیت دندانپزشکانی که آمادگی ارائه خدمات و انجام اهداف اصلی دندانپزشکی را داشته باشند، پردازد و جهت نیل به این هدف، دندانپزشکان باید دارای ویژگی‌هایی باشند که جهت کسب قابلیت‌های لازم در انجام مسئولیت‌های فردی و جمعی آنها نسبت به جامعه ضروری به نظر می‌رسد. تربیت دندانپزشکانی که بتوانند نعمت سلامت و بهداشت دهان و دندان را به جامعه ارمغان بیاورند ضروری است و یکی از راه‌های سهل‌الوصول جهت ارتقای کیفیت آموزش دندانپزشکی توجه به انگیزه و علاقه دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی و تقویت انگیزه‌های مثبت یا کمرنگ کردن انگیزه‌های و ارزش‌های منفی است (۱۱).

در این پژوهش با توجه به اینکه فقط حدود ۴۰ درصد از افراد پرسش‌نامه را عودت داده‌اند، لذا تفسیر نتایج با در نظر داشتن این نکته باید انجام شود. با توجه به اینکه قبلاً چنین کاری در مورد دانشجویان دندانپزشکی کمتر صورت گرفته است، لذا نتایج با پژوهش‌هایی که در این زمینه در دانشجویان پزشکی و پرستاری انجام شده نیز مطابقت داده شده است.

نتایج این تحقیق حاکی از آن است علاقه فعلی دانشجویان مورد مطالعه به رشته تحصیلی‌شان زیاد است و تنها درصد کمی از دانشجویان به رشته تحصیلی خود

علاقه ندارند (۸/۸ درصد). در مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه توسط شکیبائی و همکاران روی دانشجویان پزشکی صورت گرفت بیشترین امتیاز مربوط به علاقه شخصی دانشجویان به علم پزشکی بود (۷). تنها ۸/۶٪ از دانشجویان مورد مطالعه خیلی زیاد یا زیاد به انصراف از تحصیل فکر می‌کردند که این امر مؤید رضایت دانشجویان دندانپزشکی از رشته تحصیلی خود است. نتایج دیگر این تحقیق حاکی از آن است که اکثر افراد شرکت کننده در صورت شرکت مجدد در کنکور تمایل به انتخاب این رشته داشته و همچنین نزدیکانشان را به انتخاب این رشته تشویق می‌کنند، در حالی که در مطالعه‌ای که با هدف مقایسه بین نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی در دو مقطع علوم پایه و بالینی در دانشکده پزشکی جهرم صورت گرفت، بیشتر افراد شرکت کننده (۱/۵۴٪) اعلام کردند که در صورت امکان شرکت مجدد در کنکور رشته دیگری به جز پزشکی را انتخاب خواهند کرد و تمایل خود را به رشته‌های دندانپزشکی، داروسازی، مهندسی هنر و ... اعلام نموده بود (۱۲).

نتایج ارتباط عوامل رضایتمندی با میزان علاقه به رشته حاکی از همبستگی منفی با "فکر کردن در مورد انصراف از تحصیل" و در سایر عوامل همبستگی مثبت می‌باشد.

بیش از ۷۶ درصد دانشجویان امکان خدمت به جامعه و ۶۵/۷ درصد موقعیت اجتماعی مناسب را در رضایت از رشته تحصیلی خود مؤثر دانسته‌اند. در مطالعه مقایسه‌ای که در دانمارک در سال‌های ۱۹۷۲ و ۱۹۸۲ و ۱۹۹۴ صورت گرفته خدمت به جامعه اصلی‌ترین انگیزه انتخاب رشته دانشجویان دندانپزشکی این کشور بود و انگیزه‌های

پسر به عامل درآمد اهمیت بیشتری دادند (۱۵). در حالی که در مطالعات دانمارک و دانشگاه سیدنی استرالیا درآمد اقتصادی سومین اولویت آنان در انتخاب رشته دندانپزشکی بود (۱۳، ۱۴).

همین‌طور در مطالعه‌ای که در دانمارک صورت گرفت به دست آوردن شغل مناسب یکی از مهمترین انگیزه‌های انتخاب رشته دندانپزشکی این کشور بود. برعکس در بعضی از تحقیقات مشابه در این زمینه نگرش دانشجویان رشته پزشکی نسبت به آینده شغلی نامناسب بود و دانشجویان نسبت به آینده خود نگران و مضطرب بودند و اکثراً تأکید بر معضلات اشتغال و کاریابی داشتند که این را ناشی از افزایش تعداد فارغ‌التحصیلان و عدم وجود بازار کار کافی می‌دانستند و این باعث نارضایتی آنان از رشته تحصیلی‌شان بود. به طور مثال در تحقیقی که تحت عنوان نگرش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمان نسبت به آینده شغلی خود توسط فکری و همکاران صورت گرفت، نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به آینده شغلی خود در حد مطلوب نبود (۱۶). همین‌طور در تحقیقی مشابه که توسط صدر در دانشگاه علوم پزشکی تهران صورت گرفت نتایج حاکی از این است که رشته پزشکی از لحاظ اقتصادی و اجتماعی آینده مناسب و از لحاظ علمی آینده متوسطی در ایران خواهد داشت (۱۷).

در مطالعه‌ای که توسط رضاپور در دانشگاه علوم پزشکی ارومیه در این رابطه انجام شد ۸۵٪ دانشجویان پزشکی نسبت به آینده شغلی خود ابراز نگرانی کردند. این نگرانی و عدم اطمینان از وضعیت آینده شغلی نقش سوئی در افت تحصیلی بازی می‌کند. با رفع مشکلات شغلی و تأمین آینده مطمئن برای دانشجویان، امید به آینده در دانشجویان تقویت شده و آنان را مشتاق و

بعدی آنان را به دست آوردن شغل، درآمد اقتصادی و موقعیت اجتماعی مناسب تشکیل می‌داد (۱۳).

نتایج پژوهشی که در دانشگاه سیدنی استرالیا در سال ۱۹۹۲ در مورد نگرش و انگیزه‌های دانشجویان سال اول رشته دندانپزشکی نسبت به رشته تحصیلی خود صورت گرفت نیز مهمترین انگیزه دانشجویان از انتخاب این رشته خدمت به دیگران بود و علاقه شخصی، درآمد مناسب، کسب علم و دانش و موقعیت اجتماعی مناسب نیز به ترتیب دلایل دیگر آنها بود (۱۴). همین‌طور در مطالعه‌ای که در سال ۱۳۸۱ تحت عنوان بررسی انگیزه‌های ورود به رشته دندانپزشکی در میان دانشجویان سال اول دندانپزشکی دانشگاه‌های تهران و شهید بهشتی صورت گرفت نتایج نشان داد که حرفه دندانپزشکی همچنان از موقعیت اجتماعی مطلوبی برخوردار بوده و دانشجویان بیشتر برای دستیابی به آن به حرفه دندانپزشکی روی می‌آورند و خدمت به جامعه نیز انگیزه قوی برای ورود به رشته دندانپزشکی است (۱۵). همین‌طور در پژوهشی که در دانشگاه تهران توسط کمیته واحد همیاری صورت گرفت دومین انگیزه انتخاب رشته پزشکی موقعیت اجتماعی این رشته عنوان شده است (۹).

طبق نتایج، میزان درآمد حرفه دندانپزشکی با میزان علاقه به رشته همبستگی معنی‌داری نداشت. در واقع انگیزه‌های معنوی برای دانشجویان مهم‌تر از انگیزه‌های مادی بود، همین‌طور در مطالعه‌ای که توسط اسداللهی و افشاری در دانشگاه اهواز صورت گرفت نیز انگیزه‌های معنوی اصلی‌ترین انگیزه آنان را تشکیل می‌داد (۱۱). در بررسی انگیزه‌های ورود به رشته دندانپزشکی در دانشگاه‌های تهران و شهید بهشتی توسط رواقی و صدر نیز درآمد، عاملی تعیین‌کننده در انتخاب دانشجویان نبوده است و در مقایسه دانشجویان دو جنس، دانشجویان

رشته دومین انگیزه آنان در انتخاب رشته دندانپزشکی بود (۱۴).

نتایج پژوهش حاضر بیانگر ارتباط مثبت معنی‌داری بین موقعیت اجتماعی مناسب رشته دندانپزشکی و علاقه به این رشته می‌باشد ($P < 0/05$).

نکته حائز اهمیت آن که نحوه آموزش و سطح علمی اساتید و ویژگی‌های فردی و شخصیتی اساتید با میزان علاقه دانشجویان ارتباط معنی‌داری نشان نداد، که این یافته به نوعی بیانگر آن است که عوامل آموزشی نقش چندانی در رضایت از رشته نداشته است (در مقایسه با موقعیت اجتماعی و اقتصادی شغل) و در سایر عوامل مرتبط با رضایتمندی همبستگی مثبتی وجود داشت.

به طور کلی نتایج این پژوهش نشانگر رضایتمندی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان از رشته تحصیلی خود می‌باشد، و رابطه معنی‌داری بین علاقه و شناخت قبلی و رضایت از رشته تحصیلی وجود داشت که با توجه به نتایج توصیه می‌گردد که شرایطی فراهم گردد که داوطلبان تحصیل شناخت بیشتری نسبت به رشته‌های دانشگاهی از طریق رسانه‌ها و آموزش و پرورش پیدا کرده و با توجه به علاقه، رشته تحصیلی خود را انتخاب نمایند.

علاقه‌مند به تحصیل می‌کند (۱۸). شاید وضعیت شغلی دندانپزشکان عمومی نسبت به پزشکان عمومی دلیلی برای اختلاف بین رضایت دانشجویان رشته دندانپزشکی و پزشکی باشد.

از آنجا که یکی از عوامل مهم در آموزش، داشتن اشتیاق و علاقه جهت یادگیری است، توجه به این موضوع باید در صدر اولویت‌های آموزش پزشکی قرار گیرد (۱۲). در چنین حالتی نیرو کمتر هز می‌رود و جوان راهی را انتخاب می‌کند که با امکانات جسمی و روانی او و نیاز جامعه تطبیق داشته باشد و نظام هم برای فارغ‌التحصیلان برنامه‌ریزی مشخصی داشته و به آنچه تعهد نموده عمل نماید تا دانشجویان بتوانند تجسم روشنی از آینده در پیش‌رو داشته باشند (۱۹).

طبق یافته‌های این مطالعه درصد زیادی (۶۵/۶٪) علاقه به رشته قبل از انتخاب آن را یکی از عوامل مهم مرتبط با رضایتمندی دانسته‌اند. در مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه توسط شکیبائی و همکاران روی دانشجویان پزشکی صورت گرفت بیشترین امتیاز مربوط به علاقه شخصی دانشجویان به علم پزشکی بود (۷)، و همین‌طور در پژوهش کمیته واحد همیاری دانشگاه تهران نیز اکثر دانشجویان علاقه شخصی را انگیزه انتخاب رشته پزشکی عنوان نموده‌اند (۹) و در پژوهش دانشگاه سیدنی استرالیا در سال ۱۹۹۲ نیز علاقه قبلی به

منابع:

۱. شریعتی بتول، فرزندی فرانک، حسینی تودشکی حسن. الگوی برآورد نیروی انسانی دندانپزشکی و بکارگیری آن در تخمین تعداد دندانپزشک مورد نیاز جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۴. تهران: وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، دبیرخانه شورای دندانپزشکی و تخصصی؛ ۱۳۷۹: ۱۱.

۲. علاءالدینی فرشید، اردلان علی، حسین‌پور احمدرضا، فاطمی رزیتا، گل محمدی کامران. مروری بر برنامه‌ریزی نیروی انسانی پزشکی و روش‌های برآورد تعداد پزشک مورد نیاز. تهران: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی، واحد مطالعات نیروی انسانی؛ ۱۳۷۹: ۷.
۳. چنگیز طاهره، سروریان مهدی، کبیری پیام. مقایسه نگرش دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت به حرفه پزشکی در بدو ورود و پایان دوره کارورزی. ویژه‌نامه مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تهران آبان ۱۳۷۹: ۹۴.
4. Devoe J, Fryer GE, Hargraves L, Phillips RB, Green A. Does career dissatisfaction affect the ability of family physicians to deliver high-quality patient care. J family practice 2002; 51: 223-80.
۵. حیدری علی‌اصغر، خلج علیرضا، جعفریان نجیبه. بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی همدان نسبت به عوامل مرتبط با تحصیل در دانشگاه در سال ۱۳۷۷. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی همدان ۱۳۷۹؛ سال ۷، شماره ۴: ۳۱.
۶. امینی میترا، رضائی، ریتا، صابر محبوبه. بررسی نگرش دانشجویان سال اول پزشکی نسبت به این رشته و آینده آن. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. چکیده مقالات پنجمین همایش کشوری آموزش پزشکی ۱۳۸۱؛ شماره ۷: ۱۸.
۷. شکیبائی داریوش، ایران‌فر شیرین، منتظری نصرت‌اله، رضایی منصور، یاری ناهید. میزان انگیزه دانشجویان پزشکی نسبت به رشته خود در مقاطع مختلف تحصیل کرمانشاه ۱۳۷۸. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، چکیده مقالات پنجمین همایش کشوری آموزش پزشکی ۱۳۸۱؛ شماره ۷: ۷۷.
۸. توکل محسن، گلفام محمد، گلفام مهدی. بررسی دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به آینده خود. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی همدان ۱۳۷۳؛ سال ۲، شماره ۱: ۲۰-۱۸.
۹. کمیته آموزشی واحد همیاری دانشگاه علوم پزشکی تهران. بررسی دیدگاه‌های دانشجویان ممتاز رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی در مورد ادامه تحصیل، اشتغال و شیوه‌های تشویق. ویژه‌نامه مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تهران آبان ماه ۱۳۷۹: ۱۲۷.
۱۰. ستاری محمود، جمالیان سیدرضا، سیف‌الاسلامی سیدعلیرضا. بررسی دیدگاه‌های دانشجویان پرستاری، مامائی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی همدان نسبت به آینده خود. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی همدان ۱۳۷۹؛ سال ۷، شماره ۴: ۱۹-۱۵.
۱۱. اسداللهی پوران‌دخت. توجه به انگیزه‌ها در انتخاب رشته، گامی به سوی ارتقاء کیفیت آموزش پزشکی اهواز: نخستین همایش کشوری ارزیابی و اعتباربخشی در آموزش ۱۳۸۰: ۱۲۶.
۱۲. ایروانی کامیار، امینی میترا، دوستکام آیدا. مقایسه نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود در دو مقطع علوم پایه و بالینی در دانشکده پزشکی جهرم. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، چکیده مقالات پنجمین همایش کشوری آموزش پزشکی سال ۱۳۸۱؛ شماره ۷: ۲۲-۲۱.
13. Vigild M, Schwarz E. Characteristics and study motivation of Danish dental students in a longitudinal perspective. European Journal of Dental Education 2001; 5(3): 127.
14. Brand AA, Chikte UM, Thomas CJ. Choosing dentistry as a career, a profile entering student (1992) to the university of Sydney Australian. Aust. Dent J. 1996; 41(3): 198-205

۱۵. رواقی وحید، صدر علیرضا. بررسی انگیزه‌های ورود به رشته دندانپزشکی در میان دانشجویان سال اول دندانپزشکی در سال ۱۳۸۱. تهران، خلاصه مقالات ششمین همایش کشوری آموزش پزشکی ۱۳۸۲: ۱۵۷.
۱۶. فکری علیرضا، محمدعلیزاده سکینه، یارقلی علیرضا، صرافی نژاد افشین. نگرش دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان نسبت به آینده شغلی خود. پژوهش در علوم پزشکی اصفهان ۱۳۷۷؛ سال ۳، شماره ۱: ۹۰-۹۳.
۱۷. صدر سیدشهاب‌الدین. بررسی نگرش دانشجویان سال آخر پزشکی نسبت به آینده شغلی خود در سال ۱۳۷۶. مجله علمی نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۷۷؛ سال ۱۶، شماره ۳: ۲۱۱-۲۱۶.
۱۸. رضاپور براتعلی. نگرش دانشجویان سال آخر پزشکی نسبت به آینده شغلی. پژوهش در علوم پزشکی اصفهان ۱۳۷۷؛ سال ۳، شماره ۱: ۶۶-۶۵.
۱۹. تهرانی سعید. ضرورت پیش‌آگاهی متقاضیان تحصیل. سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۷۶: شماره ۲۶: ۱۸.